

AZERBAYCAN PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliđi
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŐ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	8
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	10
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	12
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŐ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	14

1. DIŐ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

DıŐ Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Azerbaycan Cumhurbaşkanınının 24 Haziran 1997 tarih ve 609 sayılı Kararı ile onaylanmış Azerbaycan Cumhuriyetinde ithalat-ihracat işlemlerinin düzenlenmesi Kurallarına (<http://www.e-qanun.az/framework/12499>) göre, Azerbaycan Cumhuriyetinde yerli ve yabancı şahıslar (gerçek ve tüzel kişiler) tarafından ithalat-ihracat işlemlerinin gerçekleştirilmesi Azerbaycan Cumhuriyetinin Gümrük Kanunu (<https://e-qanun.az/framework/46957>), Gümrük Tarifeleri Hakkında Azerbaycan Cumhuriyetinin Kanunu (<https://e-qanun.az/framework/26154>) ve buna uygun olarak kabul edilmiş diğer ilgili mevzuat ve aynı zamanda söz konusu Kurallarla düzenlenmektedir.

İhracat İşlemleri: Azerbaycan Cumhuriyetinde ithalat-ihracat işlemlerinin düzenlenmesi Kurallarına göre, Azerbaycan Cumhuriyetinde üretilen veya ithal edildikten sonra yeni bir üretim sürecine sokularak mamul hale getirilen malların ihracı gerçek ve tüzel kişiler tarafından serbestçe yapılabilmekte olup, Gümrük Kanunu'nda ve söz konusu Kurallarda belirlenen durumlar hariç bu konuda sınırlama getirilemez.

Bakanlar Kurulu tarafından yapılan veya ilgili devlet organlarından izin alınarak gerçekleştirilen ihracat işlemleri dışında kalan bütün diğer malların ihracı Gümrük Organlarına beyan edilerek gerçekleştirilmektedir.

İthalat İşlemleri: Azerbaycan Cumhuriyetinde gerçek ve tüzel kişiler tarafından kendi dövizleri ile konsinye veya devlet garantisine bağlı olmayan krediler hesabına yapılan ithalat işlemleri ile ilgili yapılmıŐ anlaşmalar (Bakanlar Kurulu tarafından yapılan ve ilgili devlet organlarından izin veya lisans alınarak gerçekleştirilen ithal işlemleri hariç) Gümrük Organlarına beyan edilmek suretiyle gerçekleştirilmektedir.

Gerçek ve tüzel kişiler tarafından ithal edilen malların gümrük değerlerinin kontrolü yapılmakta olup, bu işlemler Gümrük Organları tarafından gerçekleştirilmektedir. Bazı stratejik malların ithalatı (silah, barut, patlayıcı maddeler vs.) Bakanlar Kurulunun izni ile gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca, Kuralların Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmesi kaydıyla Ekonomi Bakanlığı'nın izni ile sınır ticareti yapılabilmektedir.

İhraç edilen malların bedelinin önceden ödenmiş olması veya gayri kabili rücu akreditif yolu ile ve yahut yetkili bankaların teminatının bulunması suretiyle ihracının gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir. Malların ülke dışına çıkarılmasında bu üç yöntemden birinin kullanılmış olduğunun Gümrük Organlarına tevsiki gerekmektedir.

Gümrük Vergileri

Azerbaycan Cumhuriyeti Gümrük Kanunu (<https://e-qanun.az/framework/46957>) Azerbaycan Cumhuriyetinde gümrük işinin hukuki, ekonomik ve kurumsal altyapısını, aynı zamanda Azerbaycan Cumhuriyetinin gümrük alanına getirilen, bu alandan çıkarılan, transit olarak geçen mallara ve nakliye araçlarına uygulanan genel kuralları ve prosedürleri, gümrük işi

alanında kişilerin haklarını ve görevlerini belirlemektedir.

Diğer taraftan, Azerbaycan Gümrükleri eşyaların ve taşıma araçları ile sertifika, lisans vb. dokümanların kontrolü için tek pencere sistemine sahiptir. Gümrük işlemlerinin %99'u elektronik olarak gerçekleştirilmektedir.

Azerbaycan Gümrük Tarifesi kapsamında gümrük vergileri üç basamaklı yöntem ile düzenlenmiş bulunmaktadır. Buna göre ham maddeler için %0, ara mallar için %5, nihai ürünler için ise %15 gümrük vergisi uygulanmaktadır. Bu oranlar dışında bir gümrük vergisi oranı bulunmamaktadır. Maktu vergi oranları ise ölçü birimlerine göre (kg, lt, adet, m², m³, cm³, metre, çift) farklılık arz etmektedir.

Azerbaycan Gümrük Tarife Cetvelinde toplam 10236 ürün sınıflandırılmakta olup, bunlardan 2865'i %0, 2062'si %5, 4947'si ise %15 gümrük vergisine tabidir. Ortalama gümrük vergisi oranı %4,53 düzeyindedir.

Azerbaycan Devleti Gümrük Organları tarafından asgari ithal fiyatı belirlenerek, bu fiyatın altında beyan edilen mallara belirlenmiş fiyatlar üzerinden Gümrük Vergisi uygulanabilmektedir.

Azerbaycan'ın halihazırda Rusya Federasyonu, Ukrayna, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Özbekistan, Moldova ve Beyaz Rusya ile serbest ticaret anlaşmaları bulunmaktadır ve bu ülkeler ile yapılan ticarete gümrük vergisi muafiyeti uygulanmaktadır.

Diğer taraftan, Türkiye ve Azerbaycan arasında Tercihli Ticaret Anlaşması hususunda yürütülen müzakereler sonucunda, 25 Şubat 2020 tarihinde "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması" (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/01/20210119-1.pdf>) imzalanmış ve iki ülke Cumhurbaşkanı tarafından onaylanarak 2021 Mart ayı itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Anlaşma, her iki ülke arasında 15'er ürün grubu için kotalar çerçevesinde gümrük vergilerinin sıfırlanmasına yönelik hükümler içermektedir. Ayrıca, 29 Nisan 2023 tarihinde Türkiye-Azerbaycan Tercihli Ticaret Anlaşmasını tadil eden Protokol imzalanmıştır. Söz konusu Protokolün yürürlüğe girmesini müteakiben her iki ülke arasında Anlaşma kapsamı ürün sayısı 30'a çıkacaktır.

Öte yandan, Azerbaycan'a ithalatta gümrük vergi oranları ile ilgili bilgilere Azerbaycan Devlet Gümrük Komitesinin (https://c2b.customs.gov.az/Tnved_public.aspx) web sitesinden ulaşmak mümkündür.

İç Vergiler ve Oranları

Azerbaycan Cumhuriyeti Vergi Mevzuatı (<http://e-qanun.az/framework/46948>); Azerbaycan Cumhuriyeti'nde vergi sistemini, vergi tahsilinin genel ilkelerini, vergilerin belirlenmesi, ödenmesi ve toplanması kurallarını, vergi mükelleflerinin ve devlet vergi organlarının, ayrıca vergi ilişkilerinin diğer taraflarının vergi tahsili konularıyla ilgili hak ve görevlerini, vergi kontrolü şekil ve yöntemlerini, Vergi Mevzuatının ihlalinden dolayı sorumluluğu, devlet vergi organlarının ve yetkililerinin eylemlerinden (eylemsizliğinden) şikayet etme kurallarını belirler.

İşbu Mevzuatla belirlenen tanım ve kurallar, vergi tahsili amacıyla belirlenir ve istisnai durum olarak işbu Mevzuat ve ilgili Mevzuat gereğince kabul edilen diğer normatif yasal belgelerle düzenlenen vergi tahsili ve vergi kontrolüyle ilgili ilişkiler çerçevesinde uygulanır.

Azerbaycan Cumhuriyetinde uygulanan vergiler:

- Gerçek kişilerin gelir vergisi
- Tüzel kişilerin menfaat (kar) vergisi
- Katma Değer Vergisi (KDV)
- Aksizler (özel tüketim vergisi)
- Tüzel kişilerin emlak vergisi
- Toprak vergisi
- Yol vergisi
- Maden vergisi
- Sadeleştirilmiş vergi (basit usule tabi vergiler)

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar, Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Azerbaycan'da 1997-2018 yılları arasında Azerbaycan Cumhuriyeti Standartlaştırma, Metroloji ve Patent Devlet Komitesi bünyesinde standartlara yönelik tüm faaliyetler tekelden Bakanlık seviyesinde yürütülmüş olup, ortak standart için "GHOST" standartları referans alınarak "AZS" logosu ile zorunlu olarak tüm ürünlerde belgelendirme yapılmıştır.

Azerbaycan Cumhuriyeti Standardlaştırma, Metroloji ve Patent Devlet Komitesi 2018 yılı Nisan ayında lav edilerek aşağıdaki kurumlar oluşturulmuştur.

Bu kapsamda, uluslararası kabul gören ISO, EN standartlarına yönelik teknik komiteler kurulmuştur. Aynı zamanda TSE tarafından hazırlanmış TS standartları da AZS olarak hızla yayınlanmaktadır. Enstitümüz ve AZS arasında yapılan protokol kapsamında yaklaşık 9.000 adet TS standardı ücretsiz olarak ilgili kuruma temin edilmiştir.

- Azerbaycan Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığına bağlı Antitekel ve Tüketici Piyasası Kontrolü Devlet Hizmeti (<http://www.consumer.gov.az/>)
 - Azerbaycan Metroloji Enstitüsü (<http://www.metrology.az/>)
 - Azerbaycan Standartlaştırma Enstitüsü (<http://azstand.gov.az/az/>)
 - Azerbaycan Akreditasyon Merkezi (<http://www.accreditation.gov.az/>)
- Azerbaycan Cumhuriyeti Fikri Mülkiyet Ajansı (<http://copat.gov.az/>)
 - Patent ve Ticareti Markaların Ekspertiz Merkezi (<http://patent.gov.az/>)
- Azerbaycan Cumhuriyeti Gıda Güvenliği Ajansı (<http://afsa.gov.az/az/>)

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Azerbaycan Cumhuriyeti Gıda Güvenliği Ajansı tarafından yapılan duyuruya göre, 1 Ocak 2023 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren "Gıda Güvenliği Hakkında" Azerbaycan Cumhuriyeti Kanununda (<https://e-qanun.az/framework/49857>) gıda ürünlerinin etiket bilgileri ile ilgili yeni kriterler belirlenmiştir.

Yeni Kanuna göre, ürün etiketi üzerinde sözkonusu gıda ürününe özgü olmayan etkiler veya

özellikler belirtilmemelidir. Çünkü bir gıda ürünü hakkında yanlış bilgi verilmesi tüketicilerin aldatılmasına ve dolayısıyla haklarının ihlal edilmesine yol açabilmektedir.

Aynı zamanda yeni Kanuna göre gıda ürünlerine "müaliceli" (tedavi amaçlı) ve "pehriz" (diyet) gibi isimler verilmesi de kaldırılacak. Şöyle ki, yeni Kanunla, herhangi bir gıda ürününün etiketinde insan hastalıklarını önleyen, iyileştirici özelliklere sahip olduğu hakkında bilgi verilmesi veya bu tür bir izlenim yaratacak ifadelerin yazılması yasaklamakla birlikte üretimi ve ülkeye ithalatı mümkün olmayacaktır.

Ayrıca, sözkonusu Kanununun 17. maddesine ve Tüketici Hakları Hakkında Azerbaycan Cumhuriyeti Kanununun 13. maddesine (<https://e-qanun.az/framework/9479>) göre, Azerbaycan Cumhuriyeti'ne ithal edilen gıda ürünleri üzerindeki etiketler ve isimler, ürünün içeriği ve raf ömrü ile ürünün kullanım kılavuzuna ilişkin açıklayıcı bilgilerin Azerbaycan Türkçesinde yazılması gerekmektedir.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikenqel.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak

aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Fikri Mülkiyet Ajansı (<http://copat.gov.az/>) 30 Temmuz 2018 tarih ve 222 sayılı Azerbaycan Cumhurbaşkanı Kararıyla kurulmuş ve Azerbaycan'da telif hakları, fikri ve sınai mülkiyet hakları konusunda yetkili bir kurumdur.

Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'nun 15 Ekim 1999 tarih ve 166 sayılı Kararı ile onaylanmış "Marka Tescil Belgesi Başvurularının Yapılması ve Ekspertizi" Kuralları (<https://e-qanun.az/framework/3081>) gereği, söz konusu başvurular Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Fikri Mülkiyet Ajansı'na yapılmaktadır. Başvurular başvuru sahibinin kendisi tarafından veya adigeçen Ajanslık kaydında bulunan marka müvekkili (<https://patent.copat.gov.az/patent-attorneys>) vasıtasıyla yapılabilmektedir.

Azerbaycan Cumhuriyetinde faaliyet gösteren girişimciler hariç, yabancı tüzel ve gerçek kişilerin Ajanslık başvuruları yalnızca marka müvekkili tarafından yapılmaktadır.

Dağıtım Kanalları

Azerbaycan ekonomisinde 2015 yılında yaşanan ekonomik krizden sonra özellikle tüketici piyasasında dağıtım kanallarının önemi artmıştır. Şöyle ki, toptancıların, perakende mağazaların, ülkede sayıları giderek artan büyük süpermarketlerin ve merkezi satın alma birimlerinin tercih ettikleri yeni dağıtım kanalları sektörü büyük gelişme göstermiştir.

Azerbaycan'daki dağıtım sektörü, ülkede değişik satın alma kalıplarındaki tüketici gruplarına hizmet veren kuruluşların ortaya çıkmasıyla daha da büyümüştür. Diğer eski BDT ülkelerinde olduğu gibi Azerbaycan'da da fiyat ve kalite satın alma kararının en önemli belirleyicisi olma özelliğini korumaktadır.

Büyük gruplar ve onlara bağlı mağazalar/süpermarketler, Azerbaycan'daki perakende dağıtımda en önemli yeri tutmaktadır.

Tüketici Tercihleri

Azerbaycan'da bölgesel ekonomik farklılıklar, tüketicilerin satın alma davranış ve alışkanlıklarının yanı sıra dağıtımçıların satın alma kararları ile pazarlama tekniklerini etkilemektedir. Azerbaycan'da başta Bakü şehri olmak üzere diğer büyük şehirlerde kredi kartı kullanımı son yıllarda artmaktadır.

Azerbaycanlı tüketiciler arasında satış sonrası hizmetlere yönelik taleplerde giderek artış gözlemlenmektedir. Özellikle, ülkede satış sonrası hizmet uygulamalarında Türk firmalarının başarıyla hizmet vermeleri sebebiyle Türk mallarının tercih edilmesinde önemli bir yer tutmaktadır.

Kamu İhaleleri

27 Aralık 2001 tarih ve 245-IIQ sayılı Azerbaycan Cumhuriyetinin Devlet Satın Almaları

Hakkında Kanunu (<https://e-ganun.az/version/61>) Azerbaycan Cumhuriyetinde devlet satın almalarının ekonomik, hukuki ve kurumsal altyapısını belirler, satın almalar sırasında devlet kaynaklarından verimli ve ekonomik kullanılması, rekabet ve şeffaflık temelinde tüm yüklenicilere eşit rekabet ortamı oluşturulması ilke ve kurallarını belirlemektedir.

Azerbaycan'da devlet satın almaları (kamu ihaleleri) konusunda Azerbaycan Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığına bağlı Antitekel ve Tüketici Piyasası Kontrolü Devlet Hizmeti (<http://www.consumer.gov.az/>) yetkili kurum olup, ülkede açılan kamu ihaleleri (<https://etender.gov.az/main/competitions>) web sitesinde yayımlanmaktadır.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Azerbaycan, iklim ve toprak yapısı bakımından tarıma uygun bir ülkedir. Uygun iklim koşulları Azerbaycan'da çok zengin ürün çeşidinin yetiştirilmesine imkan sağlamasına rağmen, bağımsızlığın ilk yıllarında makina-ekipman yetersizliği, kaliteli tohum ve gübre kullanılmaması ve bankacılık mevzuatındaki yasal eksiklikler sonucu tarımsal kredilerin açılmaması nedeniyle ülkenin potansiyelinden yeterince istifade edilememektedir.

Son yıllarda petrol fiyatlarının önemli bir şekilde azalması ve Azerbaycan'da yaşanan ekonomik kriz ülkenin tarım potansiyelini ön plana çıkarmıştır. Tarım sektörünün gelişimi için son dönemlerde devlet tarafından uygulanan projelerin yoğunlaşması, sözkonusu sektörün ülke için önemini daha da arttırmaktadır.

Azerbaycan Cumhuriyeti Çevre ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı verilerine göre, Azerbaycan'ın toplam toprak fonu 8.641,0 milyon hektardan fazladır. Bunun 4,8 milyon hektarı tarıma yararlı, aynı zamanda 1,43 milyon hektarı sulanan topraklardır. Ülkenin 3.240,0 milyon hektarı veya %37,4'ü kullanılmayan (tuzlaşmış, bataklık, erozyon) topraklardır. Ülke topraklarının %36,4'ü değişik derecede erozyona maruz kalmıştır.

Toprakların tuzlaşması Azerbaycan'da en büyük ekocoğrafi problemlerden biridir. Ülkede tuzlaşmış topraklar 2 milyon hektardan fazladır ve bunun 1,32 milyon hektarı Kür-Aras nehirleri arasında bulunan alandır. Ülkenin sulanan topraklarının (1,43 milyon hektar) 600 bin hektardan çoğu tuzlaşmış ve bunun 224 bin hektarı ileri derecede tuzlaşmış topraklardır.

Azerbaycan'ın yerüstü su rezervleri 30 milyar m³, yeraltı su rezervleri ise yaklaşık 9 milyar m³ civarındadır. Toplam gücü 21,4 km³ olan 140'a yakın baraj, 8.000 artezyen kuyusu bulunmaktadır. Su kanallarının uzunluğu 90.000 km civarındadır.

Azerbaycan nüfusunun %47,2'si köylerde yaşamaktadır. Toplam 4.248 köy bulunmaktadır. 86.600 km² araziye sahip olan Azerbaycan'da tarıma yararlı alanlar %55,2'dir (4.779,7 bin hektar).

Sanayi

Azerbaycan'ın zengin petrol ve doğal gaz kaynaklarına sahip olması neticesinde sanayinin temelini kimya, petro-kimya, makina imalat sanayi oluşturmuştur. SSCB'deki Cumhuriyetlerin birbirine bağımlılığını artıran, bir anlamda zorunlu kılan bir ekonomik ve siyasi yapı arz etmesi sonucu, bağımsızlığın ilk yıllarında sanayi tesislerinin birçoğunda çok eski teknoloji ile üretim yapılması, hammadde ve yedek parça yokluğu gibi sebepler ülke ihtiyaçlarının çok üstünde kapasiteye sahip bu fabrikaların ya kapasitesinin çok altında üretim yapmasına ya da kapanmasına neden olmuştur.

Sanayi üretiminde 1995 yılına kadar çok büyük düşüşler yaşanmıştır. Ancak, alınan tedbirler neticesinde 1996 yılı ikinci yarısından itibaren olumlu gelişmeler görülmeye başlamıştır.

Sanayileşmede esas hedef, petrol ve petrol ürünlerine olan bağımlılığı azaltarak, ekonominin

diğer alanlarında gelişmeyi sağlamaktır. Bunun için KOBİ'lerin gelişmesini sağlamak, tarımsal sanayiye yenileştirmek, iyi bir eğitimle insanların bilgi ve becerilerini artırmak, nakliyenin, iletişimin güçlendirilmesi hedef olarak görülmektedir.

Sanayi üretiminin %75,4'ü madencilik sektöründe, %20,6'sı işleme sektöründe, %3,4'ü elektrik enerjisi, gaz ve buhar üretimi, dağıtım ve tedarikinde, %0,6'sı su temini, atık arıtma ve işleme sektöründe gerçekleşmektedir.

Madencilik

Azerbaycan yeraltı kaynakları bakımından çok zengin bir ülkedir. Başlıca kaynakları, kurşun, çinko, bakır, demir cevheri, barit, alüminyum, kobalt, arsenik, mermer, kireç taşı, siyanit, maden tuzu ve kaya tuzudur. Az miktarda altın ve gümüş gibi değerli madenler de bulunmaktadır.

Ülkenin en büyük yeraltı zenginliği petrolden oluşmaktadır. Petrol (Azerbaycan Türkçesinde petrol) ve doğalgaz, Bahar, Kum Adası, Neft Taşları, Neftçala ve Sangaçal'da çıkarılmaktadır.

Azerbaycan ekonomisinin en önemli ayağını petrol ve gaz oluşturmaktadır. 2022 yılında ham petrol üretimi 32,6 milyon ton, gaz üretimi 46,7 milyar m³ olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılının aynı dönemine göre maden sektöründe petrol üretimi %5,8 azalmış, doğal gaz üretimi ise %6,4 oranında artmıştır.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Azerbaycan'ın Türk dili kullanan ülke olması hasebiyle Türk işadamlarının kolaylıkla ilişki kurdukları ve sonucunda yazılı olmayan anlaşmalar yapmaları ticari yaklaşım ve iş kültürü açısından sıkıntılar yaratmaktadır. Şöyle ki, yapılan sözlü anlaşmalar taraflar arasında ortaya çıkan anlaşmazlıklar sonucunda ticari riski ve hakları hukuki alanda savunma konusunda zafiyet yaratmaktadır. Bu sebeple, Türk işadamları ülkede ticari ilişkilere başlamadan önce mutlaka yerel mevzuata hakim bir hukuki danışman ile işbirliği yapmalarında fayda görülmektedir.

Para Kullanımı

Azerbaycan'da milli para birimi olan manat 15 Ağustos 1992 tarihinden itibaren ülkenin resmi para birimi olarak kabul edilmiştir.

Azerbaycan'da Bakü şehri başta olmak üzere, diğer büyük şehirlerde de kredi kartlarının kullanımı son yıllarda artmıştır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

2020 yılı 25 Şubat tarihinde Bakü'de imzalanan ve 13 Ağustos 2020 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Vize Muafiyeti Anlaşmasına göre, umuma mahsus pasaport sahibi her iki ülke vatandaşları, ülkeye giriş tarihi itibarıyla pasaport geçerlilik süresinin en az 6 ay olması kaydıyla, karşılıklı olarak ülkede vizesiz kalma süresi 90 gün olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan, 01 Nisan 2021 tarihi itibarıyla ise Türkiye ve Azerbaycan vatandaşlarının yeni tip kimlik kartlarını kullanarak 90 gün kalış süreli vizesiz turistik seyahat gerçekleştirmelerini sağlayan uygulama yürürlüğe girmiştir.

Resmi Tatiller (milli gün vb.) ve Mesai Saatleri

Resmi Tatil Günleri	
Yılbaşı	1-2 Ocak
Şehitleri Anma Günü	20 Ocak
Uluslararası Kadınlar Bayramı	8 Mart
Nevruz Bayramı	20-24 Mart
Faşizme Karşı Zafer Günü	9 Mayıs
Cumhuriyet Günü	28 Mayıs
Milli Kurtuluş Günü	15 Haziran
Silahlı Kuvvetler Günü	26 Haziran
Zafer Günü	8 Kasım
Bayrak Günü	9 Kasım
Dünya Azerbaycanlılarının Dayanışma Günü	31 Aralık
Ramazan ve Kurban Bayramları	iki gün resmi tatil

Not: Azerbaycan İş Kanununa göre, resmi tatil günlerinin cumartesi veya pazara denk gelmesi durumunda, bir sonraki haftanın ilk iş günü resmi tatil sayılmaktadır.

A.C. İş Kanununun 89. ve 90. maddeleri gereği Azerbaycan'da günlük normal çalışma süresi 8 saatten fazla olamaz ve iki günlük tatili (haftasonu) olan beş günlük iş haftası belirlenir. Günlük normal çalışma süresine uygun olan haftalık normal çalışma süresi ise 40 saatten fazla olamaz.

Yerel Saat

Türkiye ile Saat Farkı	Azerbaycan 1 saat ileri
------------------------	-------------------------

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Azerbaycan'da yabancı vatandaşlar %100 yabancı sermayeli şirket, ortaklı şirket veya şube/temsilcilik kurabilirler. Şirket, şube veya temsilcilik kurulması işlemleri Azerbaycan Cumhuriyetinin 12 Aralık 2003 tarih ve 560-IIQ sayılı "Tüzel Kişilerin Tescili ve Devlet Siciline Alınması Hakkında" Azerbaycan Cumhuriyeti Kanununa (<http://www.e-qanun.az/framework/5403>) uygun olarak düzenlenir. Azerbaycan Cumhuriyetinde yabancı vatandaşların şirket kuruluşu işlemleri, yabancı tüzel kişilerin şube/temsilciliklerinin devlet kaydının yapılması, Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasasından, söz konusu Kanundan, Azerbaycan Cumhuriyeti Mülki Mecellesinden, ayrıca Azerbaycan Cumhuriyeti diğer ilgili mevzuat düzenlemelerinden ve Azerbaycan Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası anlaşmalardan oluşmaktadır.

Şirket Kurma Prosedürü

Ticari tüzel kişilerin kaydının yapılabilmesi için ilgili tüzel kişi temsilcisinin (veya temsilcilerinin) "ASAN Hizmet" (<https://www.asan.gov.az/az>) merkezlerine dilekçeyle başvurmaları ve gerekli belgeleri (<https://www.asan.gov.az/az/category/asan-xidmetler/kommersiya-huequqi-sexslerin-ve-vergi-odeyicilerinin-qeydiyyatı>) ibraz etmeleri gerekmektedir.

Sigorta

A.C. Sosyal Sigorta Hakkında Kanun (<http://e-qanun.az/framework/3813>) gereği, sigorta primleri işçi ve işveren tarafından karşılanmaktadır. Oransal olarak herhangi bir devlet katkısı bulunmamaktadır. Fakat, Kanunla belirlenen A.C. Çalışma ve Halkın Sosyal Koruması Bakanlığı Devlet Sosyal Müdafaa Fonu'nun Bütçesine Devlet Bütçesinden her sene transfer yapılmaktadır. Söz konusu devlet katkısı, Fon'un bütçe dengesini sağlamak, prim karşılığı olmadan, özellikle Sovyetler döneminde çalışmış emeklilerin aylıklarının karşılanması için yapılmaktadır.

İşverenler çalıştırdığı sigortalılara ilişkin sigorta primlerini hesap ederek takip eden ayın en geç 15'ine kadar A.C. Ekonomi Bakanlığına bağlı Devlet Vergi Hizmeti banka hesaplarına yatırır, sonrasında Ekonomi Bakanlığı, Çalışma ve Halkın Sosyal Koruması Bakanlığı Devlet Sosyal Müdafaa Fonu'na aktarma yapar. Her üç ayı takip eden ayın 20'sine kadar ise (nisan, temmuz, ekim, ocak) işveren kendisine verilen elektronik şifre ile işçilerin adlarını, sigorta numaralarını ve aylık maaşlarını ay bazında kurumun sitemine işler.

Prim oranları

	Tüm sektörler için 01.01.2019'dan önceki uygulama Kamu sektörü ile petrol sektörü için 01.01.2019 sonrası uygulama	01.01.2019'dan itibaren 7 yıllığına özel sektör ve petrol dışı sektör için uygulama
Aylık ücretten Sosyal Sigorta Primi İşveren Payı	%22	200 AZN altında aylık ücret için: %22 200 AZN üstü aylık ücret için: 44 AZN + 200 AZN üstü miktarın %15'i
Aylık ücretten Sosyal Sigorta Primi İşçi Payı	%3	200 AZN altında aylık ücret için: %3 200 AZN üstü aylık ücret için: 6 AZN + 200 AZN üstü miktarın %10'u
İşsizlik sigortası işveren p.	%0,5	%0,5
İşsizlik sigortası işçi payı	%0,5	%0,5
Sağlık sigortası işveren p.	%2 (01.01.2021'den itibaren)	%2 (01.01.2021 sonrası)
Sağlık sigortası işçi payı	%2 (01.01.2021'den itibaren)	%2 (01.01.2021 sonrası)
Aylık ücretten gelir vergisi	01.01.2019'dan önce 173 AZN'ye kadar muaf, 01.01.2019'dan sonra 200 AZN'ye kadar muaf (Şehit çocuklarına 200+400 muaf) 200-2500 AZN arası ücretin %14'ü 2500 AZN üstü: 322 AZN + 2500 AZN üstü miktarın %25'i	8000 AZN altındakiler için tam muafiyet 8000 AZN üstündeki aylık ücret için %14 gelir vergisi ödenecek

Bankacılık Mevzuatı

Azerbaycan Cumhuriyetinin Bankalar Hakkında Kanunu (<http://www.e-qanun.az/framework/5825>) Azerbaycan'da bankacılık sisteminin hukuki altyapısının uluslararası standartlara uyarlanması, ekonomide bankacılık hizmetlerinin rolünün artırılması, banka mevduat sahiplerinin ve kreditorlarının savunmasının güçlendirilmesi ve genel olarak bankacılık sisteminin istikrarlı ve güvenli faaliyetinin sağlanması amacıyla bankaların iç yönetimi, faaliyetlerinin düzenlenmesi ve kaldırılması ilke, kural ve normlarını belirlemektedir.

Azerbaycan'da Merkez Bankasının dışında iki devlet bankası daha vardır: Azerbaycan Beynelhalk Bankası-ABB (%51,1'i devletin) ve Azer-Türk Bank (%75'i devletin). Bunların dışında 22 özel banka ülkede faaliyet göstermektedir.

Azerbaycan'da Türk sermayeli ya da ortaklı bankalar da faaliyet göstermekte ve bilgi birikimi ve tecrübeleriyle ülke ekonomisine hizmet etmektedirler. Bu bankalar Ziraat Bankası ortaklığı ile kurulan Ziraat Bankası, Azer-Türk Bank (%12,4 pay), Yapı Kredi Bankası ve Azerbaycan Sanayi Bankası (Azersun Holdinge bağlı) dır.

Ülkede ikincil piyasalar gelişmemiştir. Bono, poliçe ve çek gibi kambiyo senetleriyle ilgili yasal düzenlemeler bulunmamaktadır. Bu durum ödemelerin nakit olarak yapılmasına sebebiyet vermektedir.

2015 yılının sonuna kadar bankaların harici ve dahili her türlü işlemleri Azerbaycan Merkez Bankası'nın denetim ve kontrolüne tabi tutulmaktayken, 2016 yılından itibaren sözkonusu yetkiler Azerbaycan Cumhuriyeti Maliye Pazarlarına Nezaret Palatasına (Finans Piyasalarının Denetleme Odası) devredilmiş olup, 2019 yılında söz konusu kurum kaldırılarak yetkileri tekrar Azerbaycan Merkez Bankası'na devredilmiştir.

Azerbaycan Mevzuatına göre; firmaların bankalarda hesap açmaları durumunda mutlaka bağlı oldukları yerel vergi organlarına rapor etmeleri gerekir.

Mevcut kambiyo mevzuatına göre; yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişiler gümrük işlemlerine uyarak sınırsız olarak döviz Azerbaycan Cumhuriyetine getirebilirler. Yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişiler toplamı 10.000 (on bin) ABD doları karşılığı olan döviz gümrük birimlerinde sözlü beyan etmekle Azerbaycan Cumhuriyetinden nakit olarak çıkarabilirler. Yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişiler 10.000 (on bin) ABD doları eşdeğeri tutarından 50.000 (elli bin) ABD doları eşdeğeri tutara kadar olan döviz daha önce Azerbaycan Cumhuriyetine nakit olarak getirilmesine ilişkin gümrük belgelerini ve yazılı olarak beyannameyi gümrük birimlerine ibraz ederek Azerbaycan Cumhuriyetinden nakit olarak çıkarabilir.

Yukarıda belirtilen durumlar dışında, diğer hallerde dövizin yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişiler tarafından Azerbaycan Cumhuriyetinden çıkarılması sadece müvekkil bankalar ve PTT aracılığıyla aktarma yolu ile gerçekleştirilebilir.

Vizeler (Çalışma, oturma izinleri, geçici çalışma vizesi, başvuru merci gibi bilgiler)

Yabancı işçi çalıştırma ve oturma izinleri Azerbaycan Cumhuriyeti Göç Kanunu (<http://e-qanun.az/framework/46959>) ile düzenlenmektedir. Söz konusu kanunun uygulanması Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Migrasiya (Göç) İdaresi tarafından yürütülmektedir.

Çalışma izni ve oturma izinleri alınması için söz konusu İdareye başvuruda bulunmak gerekmektedir. Başvuru prosedürü, belgeler ve harç miktarları hakkında (<https://www.migration.gov.az/>) web sitesinden detaylı bilgi temin edilebilir. (Çalışma izni yıllık harç miktarı 1.000 Manat, oturma izni yıllık harç miktarı ise 120 Manat'tır.)

Azerbaycan'da yabancı sermayeli bir şirket kurulması halinde veya yurtdışında kurulan bir şirketin Azerbaycan'da şubesinin açılması halinde şirket yöneticisi ve yardımcısı çalışma izninden muaf tutulmaktadır. Bahse konu şahısların yalnızca oturma izni için başvuru yapmaları gerekmektedir. Ayrıca, Azerbaycan Cumhuriyeti Göç Kanununda yapılan ilgili değişiklikler gereği, Azerbaycan Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığının, 16 Ocak 2024 tarihinde yasal olarak yürürlüğe giren Kararı ile, Azerbaycan'da geçici veya daimi (5 yıllık) oturma izni verilmesine (sürenin uzatılması) ilişkin Göç Kanununun 45.1.6-1 ve 52.1.10. maddelerinde öngörülen yabancı sermayeli tüzel kişiliğin ödenmesi gereken kuruluş sermayesinin miktarı ve 45. maddesinin "Not" kısmının 2. bendinde, 52.1.10. ve 52.1.11. maddelerinde öngörülen kişilerin işlem hacmi (ciro) onaylanmıştır. (<https://dtybs.ticaret.gov.tr/blog/post/23280/>)

A.C. İş Kanunu (<http://e-qanun.az/framework/46943>) gereği, işçi ve işveren arasındaki iş ilişkisi A.C. Çalışma ve Halkın Sosyal Koruması Bakanlığı elektronik bilgi sistemine entegre edilmiş

sözleşme (elektronik sözleşme) ile yasal geçerlilik kazanmaktadır. Bunun dışındaki iş ilişkileri İş Kanunu kapsamı dışında olup, oluşan anlaşmazlıklar mahkeme yoluyla çözümlenebilmektedir.

Kaynak: T.C. Bakü Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği